

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Voorwoord

Boogaart, Ronny; Lensink, Saskia; Reuneker, Alex

Citation

Boogaart, R., Lensink, S., & Reuneker, A. (2016). Voorwoord. In *Aries netwerk: een constructicon* (p. i-ix).

Version: Publisher's Version

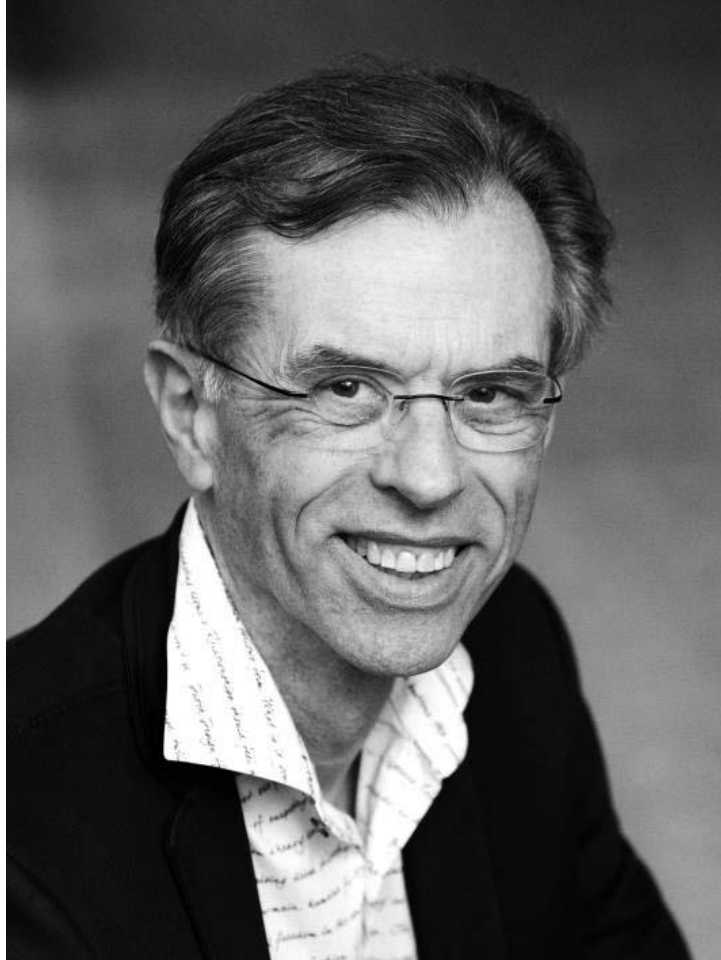
License: [Creative Commons CC BY 4.0 license](#)

Downloaded from:

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Aries netwerk

een constructicon

Aries netwerk

een constructicon

Columns aangeboden aan Arie Verhagen
op 30 september 2016
ter gelegenheid van zijn afscheid
als hoogleraar Nederlandse Taalkunde
aan de Universiteit Leiden

Onder redactie van

Alex Reuneker

Ronny Boogaart

Saskia Lensink

Afbeelding omslag: Alexander Jamieson, *Ursa Major* (1822)

Ontwerp omslag: Alex Reuneker

Ontwerp binnenwerk: Alex Reuneker

ISBN 978 90 8555 108 9

© A. Reuneker, R.J.U. Boogaart & S.E. Lensink / Leiden 2016

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j° het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

Voorwoord

In 2016 komt er een einde aan Arie Verhagens hoogleraar-
schap Nederlandse Taalkunde, een leerstoel die hij sinds 1998
bekleedde. Arie kwam naar Leiden vanuit Utrecht, waar hij
vanaf 1991 universitair docent *Tekstlinguïstiek* was. Daarvoor
werkte hij als docent en onderzoeker aan de Vrije Universiteit
in Amsterdam, waar hij ook studeerde, en in 1986 cum laude
promoveerde op *Linguistic theory and the function of word
order in Dutch*.

Arie neemt nog geen definitief afscheid van de Universiteit
Leiden en al helemaal niet van het taalwetenschappelijk
onderzoek; vanaf de zomer van 2016 is hij Leids hoogleraar
'Taal, cultuur en cognitie'. In die hoedanigheid zal hij zich
vooral inzetten voor het *Humanities Lab*, het *Honours College*-
programma van de Faculteit der Geesteswetenschappen. Toch
vonden wij dit 'afcheid' een uitstekend moment om zijn
inspanningen voor bestuur, onderwijs en onderzoek op een
bijzondere manier te eren. Zo'n zeventig (oud-)collega's,
studenten en promovendi hebben een column geschreven
over hun favoriete constructie. Onder hen bevinden zich ook
buitenlandse collega's van Arie, die getuigen van zijn
belangrijke bijdrage aan de internationale cognitieve
linguïstiek – niet alleen door zijn publicaties, met als
hoogtepunt het programmatische *Constructions of
intersubjectivity* uit 2005, maar ook door zijn verbondenheid
aan het tijdschrift *Cognitive Linguistics*, waarvan hij van 1998
tot 2004 *editor in chief* was.

Constructies – centraal in Aries werk – zijn geconven-
tionaliseerde verbindingen van vorm en betekenis, die sterk
kunnen verschillen in hun mate van abstractie. Het hele
continuüm is in deze bundel vertegenwoordigd: van
versteende combinaties waarin alle elementen vastliggen ('hoe

je het ook wendt of keert’, ‘dat is echt een dingetje’, *kweenie*) tot (bijna) volledig abstracte templatens, waaronder een paar van Aries eigen favorieten, zoals de lijdende vorm en complementatie. De meeste gevallen zitten er echter tussenin: het zijn voor iedereen herkenbare patronen met een of meer vaste vormelementen en een specifieke functie: ‘een schat van een kind’ (*een X van een Y*), ‘excentriek, op het decadente af’ (‘ADJ, *op het ADJ-e af*), ‘Bruce gromt en grauwt zich een weg door de tekst heen’ (nevensgeschikte *weg*-constructie), ‘een van de weinige mannen die niet de hele dag aan seks denkt’ (*een van de weinige X die*) en, in het Engels, ‘whether one likes it or not’ (‘indifference adverbial X *or Y*’).

Veel van dergelijke constructies zijn noch in een woordenboek, noch in een grammatica te vinden, maar wel in het ‘constructicon’ dat wij Arie hierbij aanbieden. Zoals een lexicon, kort gezegd, een verzameling woorden is, zo is een constructicon een verzameling constructies, hier op uiteenlopende wijzen – van functioneel-beschouwend tot formeel-theoretisch – beschreven. Volgens de theorie van de constructiegrammatica is de taal zelf een constructicon: geen optelsom van lexicon en grammatica, maar één groot netwerk van meer en minder abstracte constructies die op allerlei manieren verbonden zijn. Wij hebben ons er niet aan gewaagd om de constructies in deze bundel met elkaar te verbinden; ze zijn alfabetisch geordend op naam van de auteur. Aangezien Arie als geen ander in staat is om verbindingen te leggen, laten we deze puzzel vol vertrouwen aan hem over.

Ronny Boogaart, Saskia Lensink en Alex Reunecker
Leiden, september 2016